

Set mesos després de recuperar el poder, el primer ministre italià, Silvio Berlusconi, que ja havia governat anteriorment en dues ocasions, encara gaudeix de la preferència de més d'un 60% dels italians, segons les darreres enquestes. A l'oposició, encapçalada pel Partit Demòcrata (PD) que lidera l'ex-alcalde de Roma, Walter Veltroni, no li han servit de res les darreres polèmiques que han envoltat l'acció de govern de Berlusconi. La crisi de les deixalles de Nàpols, o bé l'enfrontament del primer ministre amb el poder judicial, per posar-ne dos exemples, no han estat suficients perquè l'esquerra recuperés terreny.

És per aquesta raó que el PD de Veltroni, coincidint amb la gran onada de protestes que aquestes darreres setmanes ha aixecat el projecte de reforma educativa proposat pel govern, va organitzar una manifestació al centre de Roma, el dissabte 25 d'octubre. L'acte, que va aplegar milers de simpatitzants del PD, ha estat interpretat com un despertar de l'esquerra, com un punt d'inflexió que Veltroni hauria d'aprofitar per fer un tomb a la situació.

Sigui com vulgui, la complexitat de la política italiana no fa gens fàcils els pronòstics a hores d'ara. És així com ho veu Clara Bosch, una politòloga catalana que ha tornat no fa gaire d'Itàlia, on ha passat deu mesos estudiant el sistema polític d'aquest país, amb la finalitat d'acabar una tesi sobre el Partit Demòcrata. La seva experiència serveix, en primer lloc, per a corroborar la imatge caòtica que la política italiana projecta cap a l'exterior. "No tan sols és caòtica, sinó també irrespectuosa –apunta Bosch–. En la política italiana es fan coses que aquí no es farien, com ara tirar talls de mortadel·la a un cap de govern, tal com van fer amb Romano Prodi al Parlament quan es va votar la moció de censura contra ell." Segons Clara Bosch, tanmateix, allò que més caracteritza la política italiana és la corrupció. N'hi ha en tres nivells: "En primer lloc, Berlusconi es fa les lleis a mida, amb l'objectiu que ell i els seus amics guanyin més diners. En segon lloc, hi ha la presència de la màfia; una realitat que es palpa al carrer, sobretot al sud del país. Es com un govern paral·lel, un estat dins l'estat, que ofereix seguretat i benestar amb l'argument

L'esquerra italiana mira d'aixecar el cap

El Partit Demòcrata italià ha aprofitat les reaccions contra la reforma de la llei educativa per recuperar el terreny perdut. Tanmateix, malgrat que el 25 d'octubre passat va poder fer sortir milers de persones al carrer, Berlusconi continua essent el preferit dels italians.

que l'estat no és capaç de garantir-lo. Un altre aspecte que condiona la política italiana és la cultura de la picardia que s'ha establert al país; una cosa que es manifesta, per exemple, en la gran quantitat de gent que no paga impostos", explica.

Desafecció política. Un dels grans problemes que té l'esquerra a Itàlia és la desil·lusió que ha creat entre la població, a parer de Clara Bosch: "Els votants de dreta solen ser més fidels, però l'esquerra ha generat una gran desafecció entre els votants, sobretot perquè quan ha tingut el poder no ha estat capaç de satisfer les expectatives. La gent espera que amb l'esquerra hi hagi un veritable canvi, que el país

El líder del Partit Demòcrata italià, Walter Veltroni, s'adreça als seus simpatitzants durant la manifestació que van organitzar a Roma el 25 d'octubre passat.

millori socialment, però quan veu que continuen manant els mateixos, que no hi ha modificacions reals, el votant d'esquerra, que és molt més autocrític, exerceix el vot de càstig", explica Bosch.

Aquesta és possiblement una de les claus que expliquen que a les eleccions del mes d'abril passat la coalició encapçalada per Silvio Berlusconi, el Poble de la Libertat, obtingués el 46% dels vots, enfront del 37% que va obtenir el PD de Veltroni. Aquelles eleccions es van haver d'anticipar, perquè l'anterior primer ministre, Romano Prodi, va perdre la confiança del Parlament i va presentar la dimissió. "Prodi va decebre la gent. No va ser prou valent en les polítiques que va dur a terme; és

a dir, no es va arriscar i no va satisfer les expectatives de reforma. També cal tenir en compte que els mitjans de comunicació són gairebé tots propietat de Berlusconi o li són favorables. A Itàlia hi ha un problema de llibertat d'expressió. Moltes de les opinions d'esquerra són titllades de comunistes", explica Clara Bosch. En aquest sentit, aquesta politòloga, que ha fet la recerca a la Universitat de Bolonya, intenta trobar una explicació al fet que, tot i els escàndols i les denúncies de corrupció que han envoltat Silvio Berlusconi al llarg de tota la seva carrera política, encara gaudeixi del suport de la majoria dels italians. "Això s'explica perquè a Itàlia hi ha una mena de sentiment cada vegada més estès de donar valor

a la cultura de la picardia. Anar contra la llei, amb accions com ara no pagar impostos, dona un plus d'heroïcitat. Berlusconi encarna molt aquest esperit. És la mena de persona que molts voldrien ser", diu Bosch.

En vista d'això, sembla que l'esquerra que encarna Veltroni poca cosa hi pot fer, tot i haver guanyat les primàries del PD amb el suport del 75% dels tres milions de participants. Segons Bosch, Veltroni tampoc no ha estat prou valent, ja que "no es va arriscar, no va fer propostes trencadores. El gran problema del PD és que no va saber respondre a la demanda de la gent més progressista, de trencar la dinàmica que hi havia. Un exemple és la reforma de la llei electoral, que no s'ha

acomplert. Veltroni no va apostar fort perquè aquesta reforma es fes i això va decebre molta gent".

Un punt d'inflexió. Molts analistes consideren que la manifestació que el Partit Demòcrata italià va organitzar el 25 d'octubre servirà per a canviar la dinàmica de la política italiana. "L'esquerra tot just ara es comença a despertar, sobretot perquè les maneres de Berlusconi també tenen un límit. El projecte de reforma educativa ha fet vessar el got. Ara hi ha milions d'estudiants contra Berlusconi, joves que sentien desafecció política i que no van votar pel PDI. Ara veuen com els toquen les seves coses, que hi ha retallades universitàries, i això fa que

Un grup d'estudiants d'un institut de Milà fan classe al vestibul en protesta contra la reforma de la llei educativa impulsada pel govern de Silvio Berlusconi, el dilluns 27 d'octubre.

els desperti l'interès pel PDI. En aquest sentit, la manifestació va ser important, perquè es va fer en nom del partit i fora de tota campanya electoral. La manifestació podria significar un punt d'inflexió. L'oposició, tot i que tard, sembla que es desperta. Però això ha de tenir continuïtat. A partir d'aquí s'ha de treballar i fer una veritable oposició al Parlament, arriscant-se tant com calgui", opina Bosch.

La manifestació del PD, a la vegada,

El gran problema del PD és que, quan governava, no es va arriscar a fer propostes valentes

va ser utilitzada per donar una imatge d'unitat. Segons Clara Bosch, això ha estat una jugada mestra de Veltroni. "El PD, malgrat tot, és un matrimoni de conveniència, on és molt difícil de fer encaixar les parts. És delicat, de ficar en el mateix sac cristians de centre, socialistes i esquerra comunista, per exemple. Però sí que és cert que Veltroni ha volgut utilitzar la manifestació perquè es digui que l'esquerra està més unida que mai, aprofitant també que hi ha l'oposició al projecte de reforma educativa".

D'ara endavant, el problema que es presenta al PD és resoldre el seu encaix a Europa. Els dos principals corrents que el formen, els socialistes Demòcrates d'Esquerra i els centristes de La Margarida, pertanyen a partits europeus diferents i encara no han decidit sota quines sigles es presentaran

a les eleccions al Parlament Europeu de l'any vinent. Això també significa una incògnita sobre el futur del Partit Demòcrata Europeu, la formació amb voluntat federalista impulsada per Francesco Rutelli i Romano Prodi –i també per François Bayrou a França–, que a Catalunya ha estat proposada per l'ex-president de la Generalitat, Pasqual Maragall. Però es tracta d'una idea que, segons Clara Bosch, és difícil d'implantar: "A parer meu, la idea de Pasqual Maragall, tot i ser plena de bones intencions, parteix d'un error, que és de considerar que els conceptes *dreta* i *esquerra* estan condemnats a desaparèixer. Penso que en el context de crisi actual aquests conceptes es reforcen encara més i fan que les posicions extremes s'endureixin."

Xevi Camprubi